

rostra economica amstelodamensia

*Let eens op hoezeer
Heineken Bier statistische en
statische Nederlanders tot
een dynamisch leven wekt!*

 Elk figuurtje stelt een enorm aantal bierdrinkers voor.

maandblad van de studieverenigingen der economische faculteiten van de
universiteit van amsterdam — van de vrije universiteit

15e jaargang

februari 1966

EVEN VOOR EIGEN „ECONOMIE” ZORGEN S.V.P.!

Wij kunnen u helpen met het sluiten van uw verzekeringen; zorgen voor de deviezen voor de buitenlandse reis die u gaat maken; zorgen voor uw „appeltje-voor-de-dorst”; want met het geven van rente zijn we voorbeeldig gul. Wat dacht u van het openen van een bankrekening(etje)? Dat verschafft u allerhande financiële gemakken. Meer dan u wellicht denkt. Vele economen voelen zich thuis bij ons, mede dank zij onze persoonlijke service. U binnenkort ook?

NEDERLANDSCHE CREDIETBANK N.V.

Keizersgracht 507-519 - Amsterdam

De **Algemene Rekenkamer** te 's-Gravenhage biedt gelegenheid tot plaatsing van enige

ADJUNKT-INSPECTEURS

In aanmerking komen doctorandi in de economie (bedrijfseconomische richting, met als keuzevak Administratieve Organisatie), dan wel zij, die met de accountantsstudie N.I.v.A. gevorderd zijn tot en met het vak administratieve organisatie;

voor deze functies is een goede controle-ervaring vereist.

Leeftijd niet boven 45 jaar.

Salarisgrenzen van f 847,— tot f 1.843,— per maand, exclusief 6% vakantieuitkering.

A.O.W.-premie voor Rijksrekening.

Salariëring binnen vermelde grenzen is afhankelijk van ervaring. Schriftelijke sollicitaties onder vac. no. 5-2921/7557 (in linkerbovenhoek env. en brief) zenden aan het Bureau Personeelsvoorziening en Bemiddeling van de Rijks Psychologische Dienst, Prins Mauritslaan 1 te 's-Gravenhage.

rostra economica amstelodamensia

maandblad van de studieverenigingen der economische faculteiten
van de universiteit van amsterdam en de vrije universiteit

Directeuren:

L. G. M. R. Geeris, J. F. W. Ober

Redactie:

Redactie: F. Broekman, H. G. Eijgenhuijsen, S. Huisman, J. P. Korthals Altes, D. Meys

Redactie-adres:

D. Meys, P. C. Hoofdstraat 26¹, tel. 714093

Voor advertenties:

J. F. W. Ober, Westermakt 16, kamer 65

Postgiro: 324342

Inhoud

P. Uitermark	Economen onder elkaar	2
H. Visser	Hulp en hypokrisie	6
J. P. Korthals Altes D. Meys	Enquête II	9
F. Hendriks	Ter Beurze	13
	Rostra's kleine-boeken-notities	15

Economen onder elkaar

In het niet altijd even onaantrekkelijke wekelijkse bijvoegsel van de N.R.C. van 2 oktober 1965 was het verslag afgedrukt over het Internationale historische Congres te Wenen. De aandachtige lezer kon daaruit een goede indruk krijgen van het verschil in benadering der (recente) geschiedkundige problemen door historici uit „het Westen” en uit „het Oostblok”.

Nu wil ik het geenszins hebben over dit „Wener Congres”. Het verhaal spoorde mij slechts aan iets te vertellen over een samentreffen van jonge economen — niet allen studenten; een vijfentwintigjarige student in andere landen dan Nederland is zo langzamerhand een zeldzaamheid — in Luxemburg, waar vergelijkbare ervaringen kunnen worden opgedaan. Sinds 1958 bestaat in die „europese” stad de Faculté Internationale d’Economie Comparée, onderdeel van de Université Internationale de Sciences Comparées (d.w.z. er is ook een Juridische Faculteit). En hoewel de laatste jaren trouw en in duidelijke opmaak de aankondigingen voor de aldaar gehouden zomercursus ad valvas in onze Faculteit verschijnen, in Rostra nr. 35 (juli 1960) van de toenmalige opzet werd bericht en in Rostra nr. 46 (mei 1963) nogmaals — en terecht — op het bestaan van dit instituut werd gewezen, is de deelname uit Amsterdam tot nu toe minimaal geweest.

Dit stukje is weliswaar niet bedoeld als aansporing om massaal te solliciteren naar een beurs voor deze instelling, maar een enigszins uitvoerig verslag over de cursus 1965 kan wellicht bij een of enkele van de Rostra-lezers-kandidaten-in-de-economie de wens wakkerroepen om ook eens buiten het AIESEC-kader internationale ervaring op te doen. Deze zomercursus biedt daartoe een beslist aantrekkelijke gelegenheid.

Gedurende 5½ week wordt men uitgenodigd zich intensief bezig te houden met een actueel onderwerp uit de economie. Dit jaar stond op het programma „Politiques Nationales et Ordre Economique International”. In drie ochtendcolleges van ieder drie uur werd men ingeleid in de economisch-politieke problematiek onder het regime van de gouden standaard, de vraagstukken samenhangend met de functionering van de internationale handel tussen de beide wereldoorlogen en de actuele conflicten tussen intern en extern evenwicht in een groeiende economie. Deze serie ochtendcolleges werd voortgezet met acht colleges van ieder vijf uur, deels theoretisch, deels praktisch georiënteerd, over o.a. het probleem van de internationale ruilvoeten, de internationale goederenbeweging en de egalisatie van de prijzen der produktiefactoren, alsmede de eisen voor een internationaal monetair systeem, aangevuld met beschouwingen over het effect van douaneunies, internationale migratie en kapitaalbewegingen, terwijl ook een inzicht werd gegeven in de niet geringe moeilijkheden waarmede centraal geleide volkshuishoudingen geconfronteerd worden in hun groeiende externe relaties. Het geheel werd ingeleid en afgesloten met een samenvattend college door de Professeur permanent principal Paul Coulbois uit Straatsburg.

’s Middags worden werkcolleges gehouden, volgens het principe zoals wij dat hier kennen, met een schriftelijke inleiding door iedere deelnemer, welke wordt bediscussieerd. Men wordt hiertoe in twee van de in totaal vier werkgroepen ingedeeld en krijgt dus twee thema’s te behandelen. Dit maal waren deze:

- monetaire en budgettaire politiek,
- inkomenspolitiek (niet in enge zin van herverdeling van de inkomens, maar als supplementair instrument ter bestrijding van de inflatie¹⁾),
- maatregelen m.b.t. prijzen en produktie,
- de problematiek van de onderontwikkelde gebieden.

De cursus wordt afgesloten met een mondeling examen van 30 minuten over de gehele behandelde stof ten overstaan van een commissie van drie hoogleraren.

De voertaal gedurende cursus en examen is Frans en/of Engels — in het persoonlijk contact wordt met Duitsers uiteraard vaak Duits beluisterd, terwijl de Italianen reeds vertederd zijn wanneer je de koppen van hun dagbladen tracht te ontcijferen — en wanneer men tot ieders tevredenheid het beursbedrag heeft opgesoupeerd, kan men huiswaarts keren met het Diplôme d'Economie Comparée (en eventueel, na een tweede jaar, het Diplôme Supérieur d'Economie Comparée).

Belangrijker dan dit laatste is evenwel, dat men gedurende deze cursus ruime gelegenheid heeft gehad kennis te maken met een internationaal samengesteld college van hoogleraren (dit jaar uit Engeland, Amerika, Australië, Duitsland, Italië, België, Frankrijk, Spanje en Polen) alsmede studenten en afgestudeerden uit een nog grotere variëteit van landen (zo waren er dit jaar bijvoorbeeld ook twee Joegoslaven en een redelijk contingent Tsjechen en Bulgaren). Hierin manifesteert zich dan tegelijk het „vergelijkende” in deze Faculteit, want voor het overige is men doende zich als econoom te bezinnen op problemen die voor een „breed publiek” algemeen van belang zijn, die men wellicht voor de eerste maal eens duidelijk als samenhangend geheel gepresenteerd vindt en waar men tijdens de eigen studie niet in die mate mee geconfronteerd wordt. Kortom, deze cursus werkt blikverruimend, ook in deze zin, dat men kan vergelijken wat men van de eigen Universiteit heeft „meegekregen”.

Geld dit al voor de behandelde onderwerpen, eveneens is dit het geval voor het contact met hoogleraren en —meer nog— met andere studenten met vaak een geheel andere attitude tegenover de economie als wetenschap. Zo merkt men al gauw dat er breed angelsaksisch vaarwater in ons vak bestaat (en ook daarin zijn onderscheiden stromingen te onderkennen), dat de Fransen en Duitsers er minder dan Italianen, Belgen en Nederlanders in thuis zijn — al is dit (snel?) aan het veranderen — en dat vooral de deelnemers uit Oost-Europa de grootste moeite hebben de waarde van de hulpmiddelen uit onze (Westerse) „economic toolbox” te onderkennen²⁾.

¹⁾ Voor een vlotte indruk van de hier liggende problematiek raadplege men het artikel van Prof. Dr. J. Pen in E.-S.B. 16 juni 1965.

²⁾ Ook blijkt het i.h.a. moeilijk begrip te vinden voor de originele bijdrage die door Nederlandse economen — beginnend met Koopmans': „Zum Problem des neutralen Geldes”, opgenomen in de door Hayek in 1933 uitgegeven bundel „Beiträge zur Geldtheorie” — is geleverd m.b.t. de monetaire analyse. Deels kan dit aan de taalbarrière worden toegeschreven; daartegenover kan evenwel worden opgemerkt dat toch de Jaarverslagen van de Nederlandse Bank mede in een Engelse versie verschijnen en dat m.n. professor F. J. de Jong de Frans- en Engelstaligen heeft voorzien van enkele duidelijke overzichten (zie de Franstalige publicaties van het Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van de Nationale Bank van België, april 1956 alsook april en mei 1965; voorts in het Engels in Weltwirtschaftliches Archiv LXXVII, 1956). Ook kunnen hier vermeld worden de publicatie van professor C. Goedhart in het hier genoemde Belgische tijdschrift van juli 1955 en H. C. Bos: „A Discussion on Methods of Monetary Analysis and Norms for Monetary Policy”; Schiedam 1956.

Begrip voor deze vaderlandse bijdrage ontbreekt overigens niet slechts buiten onze grenzen; men raadplege het artikel van Prof. Dr. H. Theil in Am. Ec. Rev., Supplement, march 1964, pp. 34 ff.

Opvallend was evenwel te constateren, dat ook zij in dit opzicht meer flexibel en weetgierig zijn geworden. Een groot deel van het dogmatisme dat bijvoorbeeld in 1963 nog kenmerkend was voor de deelnemers uit die landen bleek nu te zijn verdwenen, althans in de sfeer waarin onze ontmoetingen plaatsvonden: buiten hun instituten en bureaus, in het buitenland. Ook bleek, dat wanneer zij zich met landgenoten tezamen bevonden, zij minder geneigd waren zich persoonlijk te uiten dan in een gesprek onder vier ogen, waarbij het zelfs mogelijk bleek zeer fundamenteel elkaars houding te peilen t.o.v. het eigen systeem en waarbij verrassingen niet geheel afwezig waren. Hoezeer deze indrukken ook beïnvloed kunnen zijn door de persoonlijke geaardheid van de gesprekspartner(s), niet vergeten mag worden dat de ideeën van Liberman niet slechts in westerse dagbladen doordringen en dat met de ervaring van meer decentralisatie in het economisch systeem (uit ideologische overwegingen verweert men zich angstvallig tegen het hanteren van het begrip liberalisering in dit verband) een begin wordt gemaakt met een flexibeler denken over de maatschappijvorm. Menig uur werd dan ook in beslag genomen met een gedachtenwisseling in juist dit opzicht.

Opvallend is ook de waarde die door hen wordt gehecht aan contacten met instituten in het Westen. Meer en meer wordt aan een verblijf in Luxemburg een „goodwill-trip” verbonden naar — zoals dit jaar bij de Tsjechen het geval was — Rotterdam (Tinbergen), Den Haag (Institute for Social Studies), Amsterdam (Ismog) en Kiel (Institut für Weltwirtschaft), waarbij een bezoek aan Delft (stedeschoon) niet werd vergeten.

Niet te verwachten valt i.h.a. dat deze mensen „de sprong naar het Westen” maken (zij konden althans in het geheel niet begrijpen waarom een van hun landgenoten, deelnemer in 1963 en 1964, in dat jaar het besluit nam zijn tenten in Parijs op te slaan; naar hun zeggen konden — zoals ik waagde op te merken — geen politieke factoren in het spel zijn geweest, was de man wel erg oud om nog opnieuw te beginnen en was hij bovendien allerminst een bekwaam econoom) en wellicht is het zo ook het beste. Bij verdere en meer uitgebreide contacten mag men hopen dat de scherpe kanten van de tegenstellingen verdwijnen, al zal dat een uiterst langzaam proces zijn³⁾; maar revoluties zijn er, wat dit deel van de wereld betreft, wel genoeg geweest.

Zo dit door dit slot nodig mocht zijn, wil ik expliciet stellen, dat het hier geen filo-kommunistische organisatie betreft; professor L. H. Dupriez van de goedkatholieke Universiteit van Leuven is Deken van de Faculteit, geen vlag die een duistere lading dekt.

In april of mei 1966 verschijnt weer de volgende aankondiging ad valvas.

P. J. Uitermark

---

³⁾ Men moke zich immers geen overdreven voorstellingen over de „toenaderingstendens”. Economen zijn weliswaar niet noodzakelijkerwijs oppervlakkige geesten, maar als exponent van hun discipline zijn zij wel „oppervlaktefiguren”, zodat „diepgaande” discussies mogelijk zijn zonder te raken aan de impliciet en/of expliciet aanwezige filosofie of ideologie, waarvan zij min of meer de „technici” zijn. De belangrijkste taak is wegegelegd voor filosofen en politici en ook dan nog is de uitkomst onzeker. Vooral voor politici blijken, wederzijds, andere richtlijnen te gelden dan die welke men geneigd is als totale persoon te hanteren. Edoch, polemologen zijn weer een recent verschijnsel aan het specialistenfirmament; laten we dus ook daarop de blik richten. Voorlopig kunnen economen zich altijd nog getroost voelen door de woorden van Keynes, dat nieuwe wetenschappelijke ideeën zich toch zeker na 25 à 30 jaren manifesteren daar, waar ze tot actie voeren (General Theory, 1936, p. 383-384). De snelheid waarmee zijn eigen ideeën dit traject hebben afgelegd, bewijzen bovendien dat het ook vlugger kan.

CANDIDATEN!!

Wordt adspirant-lid van de Kring van Amsterdamse Economen. ★ Voor adspirant-leden geldt de nominale contributie van f 2,50 per jaar.

*geeft U op als adspirant-lid bij Drs. L. D. Oosterveld,
Secretaris Kring van Amsterdamse Economen,
Comeniusstraat 549-III,
Amsterdam-Slotervaart,
(Telefoon: huis 's avonds 020-152197)*

★ De vereniging van afgestudeerde economen aan de economische faculteit van de Universiteit van Amsterdam

Pelser, Hamelberg, van Tíl & Co.

ACCOUNTANTS - AMSTERDAM - ARNHEM - 'S-GRAVENHAGE - HAARLEM - ROTTERDAM

Wij zouden gaarne in contact komen met

DOCTORANDI en/of CANDIDATEN in de ECONOMIE

die zich voorbereiden op het accountantsexamen of voornemens zijn zulks te doen.

In de uitoefening van het openbare accountantsberoep zijn diverse mogelijkheden tot specialisatie, zowel in de adviserende als in de controlerende functie.

Van de aanvang af bieden wij een goede honorering, waaraan o.a. een studiekostenregeling is verbonden.

Brieven te richten aan het secretariaat van de maatschappij, Jan Luykenstraat 7, Amsterdam, tel. 73 6770.

Hulp en hypokrisie

Miraculous power and marvellous activity -
Drawing water and hewing wood!

P'ang-yun

Onlangs bevatte de krant het bericht, dat de EEG Italiaanse sinaasappelen gaat beschermen, ten nadele van Israëliische, Spaanse en Marokkaanse. Nu is dit op zich geen reden om nachten wakker te liggen, tenzij men een zeer prijsbewust konsument is, maar het is een symptoom van een nare zaak, en wel dat ondanks alle schone praat over ontwikkelingshulp het hemd nog steeds nader blijkt te zijn dan de rok.

Sinds enige tijd zijn we zover dat we de hele bevolking binnen de landsgrenzen als een gemeenschap zien die niet kan toestaan dat enkele van haar leden vormalen worden tussen de raderen van het economisch gebeuren en die iedereen een minimum levenspeil garandeert. De door Tönnies' gesignaleerde overgang van Gemeenschap naar Gesellschaft gaat nu op nationaal niveau in omgekeerde richting. Hield aanvankelijk dit solidariteitsgevoel op bij de landsgrenzen, we weten het nu enigszins uit te breiden over het EEG-gebied, hoewel aarzelend, maar nog steeds niet daar buiten. Onze horizon is zo beperkt dat we een situatie waarin de belastingen i.p.v. 26% opeens 27% van het nationale inkomen gaan opeisen „onhoudbaar” noemen, terwijl het feit dat in Calcutta de mensen in de goten liggen te sterven niet in het minst als zodanig gevoeld wordt.

Tegen maatregelen als de protektie van Italiaanse sinaasappelen kan men aanvoeren dat ze diversion of trade, verschuiving van de vraag van een producent met lage kosten naar een producent met hoge kosten, teweegbrengen. Nu zou een iets minder efficiënte produktiestructuur niet zo'n enorme ramp zijn als het enige gevolg zou zijn een iets geringere behoeftenbevrediging in de rijke landen. Echter, door maatregelen als bovengenoemde beroven we ontwikkelingslanden van een markt en daarmee dreigen wij de hele ontwikkelingshulp tot een hypokriete zaak te maken. (Men kan aanvoeren dat Zuid-Italië ook een onderontwikkeld gebied is, maar de EEG-landen beschikken over voldoende middelen om daar iets aan te doen zonder dat anderen de lasten te dragen krijgen, bovendien is het genoemde voorbeeld slechts één uit de vele).

armen
z'andere

De sociaal voelenden lieden uit de negentiende-eeuwse 'betere standen' die met een pannetje soep bij zieke armen op bezoek gingen zijn in onze ogen een beetje belachelijk. Wanneer wij ontwikkelingshulp verlenen maar verder onze markten beschermen zijn we niets meer dan de 'betere stand' van de wereld die een aalmoes geeft aan het minder bedeelde gedeelte. Door alleen grondstoffen toe te laten die we zelf niet produceren wordt het economisch imperialisme geprolongeerd: Azië en Afrika afzetgebieden voor onze industrieproducten, leverancier van onze grondstoffen.

Het belang van een grote markt voor de economische ontwikkeling is reeds door Adam Smith benadrukt: een grote markt maakt specialisatie mogelijk, waardoor de arbeiders vaardiger worden, tijdverlies wordt voor-

komen en betere machines en uitrusting toegepast kunnen worden. Het argument geldt nog steeds. ¹⁾ Afgezien van alle efficiencyvoordelen die door de komparatieve kostentheorie genoemd worden, in een statische kontekst, is een onbelemmerde buitenlandse markt nodig om, in een dynamisch geheel, de 'take-off into self-sustained growth' (Rostow) mogelijk te maken, de overgang van een maatschappij met van jaar tot jaar ongeveer konstant, en laag, inkomen per hoofd, een maatschappij die men zou kunnen kenschetsen als zich bevindende in een toestand van 'low level stagnation', naar een maatschappij die door een zichzelf voortstuwende groei gekenmerkt wordt. Een dergelijke overgang zal niet kunnen plaatsvinden als een proces van 'balanced growth', ondanks Nurkse. 'Balanced growth' houdt in dat de verschillende sectoren van het economisch leven bij elkaar in de pas blijven, opdat niet aan de vraagzijde bottlenecks en aan de aanbodzijde afzetmoeilijkheden ontstaan. ²⁾ Een ontwikkelingsland, met beperkt kapitaal, beperkte ondernemerskwaliteiten, beperkte geschoolde arbeidskrachten, beperkte overheidsfinanciën en -diensten, een beperkte financiële speelruimte voor het nemen van risico's en een beperkte thuismarkt is niet in staat op alle fronten gelijkelijk voortgang te maken. Het heeft daarom buitenlandse markten nodig om enerzijds in een beperkt aantal sectoren op voldoende schaal te kunnen produceren zodat economies of large scale production behaald kunnen worden, en om anderzijds de inputs te bekomen die nog niet in eigen land efficiënt kunnen worden voortgebracht. Wanneer op deze wijze enkele produkten op grote schaal geproduceerd gaan worden zullen na verloop van tijd de inputs in eigen land voortgebracht kunnen worden (backward linkage ³⁾), omdat er dan voldoende vraag naar ontstaat. Tevens kunnen de betrokken produkten in eigen land weer als input gebruikt worden, (forward linkage ³⁾ wegens de werking van external economies en de door inkomensverhoging toegenomen vraag naar eindprodukten zal door die inkomensverhoging een aktiverende invloed uitgeoefend worden op andere sectoren. Zo kan een dynamisch, zich zelf versterkend proces van groei ontstaan.

Dus naast het statische argument van optimale allokatie van produktiefactoren is vrijhandel nodig om disproportionaliteiten in de produktiestructuur tijdens de take-off mogelijk te maken en op te vangen. Een gestaag groeiende wereldhandel bezit hiertoe wel voldoende elasticiteit, de ervaringen met Japan in de dertiger jaren zijn niet maatgevend omdat Japan zijn export uitbreidde in een krimpende markt die daardoor natuurlijk extra hard getroffen werd. De wenselijkheid van vrijhandel behoeft niet opgevat te worden in de zin van vrijhandel voor alle landen. Te verdedigen valt de opvatting dat alleen de rijke landen vrijhandel moeten toepassen, zonder meestbegunstigingsclausule, dus hun grenzen openstellen voor de produkten van de arme landen, terwijl de arme landen beschermende rechten blijven heffen. ⁴⁾ Voor protektie pleiten de volgende argumenten: zij werkt risikoverminderend, de thuismarkt wordt beschermd tegen fluktuaties op de wereldmarkt, zodat eerder besparingen en ondernemers beschikbaar komen — als ze eenmaal beschikbaar zijn, geldt het infant industries argument; zij kan dienen om werkloze produktiefactoren in te schakelen, de prijzen van de produktiefactoren zijn veelal niet in overeenstemming met hun schaarsteverhoudingen — subsidie voor de arbeidslonen zou korrekt zijn, maar is onmogelijk gezien de geringe belastinginkomsten en hoge uitgaven van de meeste regeringen. ⁵⁾ Zij moet de ongewenste gevolgen van een als onjuist gevoelde inkomensverdeling

korrigeren, met name de invoer van luxe konsumptiegoederen tegengaan en zij kan als instrument gebruikt worden om de ontwikkeling in die sectoren te stimuleren die het grootste groeieffect met zich brengen.

Wanneer wij derhalve de ontwikkelingslanden werkelijk willen helpen, dienen we hun naast kapitaal en technische hulp ook markten te verschaffen. We dienen de opmerking van Julius Nyerere van Tanzania bij een bezoek aan Nederland gemaakt: We don't want aid, but trade, ernstig te nemen. Bij een dergelijke politiek zijn uiteraard grote moeilijkheden te verwachten. Pressure van de gelijknamige groups moet weerstaan worden — een niet gemakkelijke zaak, men vergelijk de enorme druk van het Groene Front in Duitsland tijdens de EEG-landbouwonderhandelingen en de laatste verkiezingen. Meer fundamenteel is de verandering in produktiestruktuur die wij tengevolge van een liberale politiek tegenover de ontwikkelingslanden moeten tot stand brengen. De lichte industrie en de landbouw zullen een veer moeten laten wanneer we vrijelijk naaimachines uit India, textiel uit Hong-Kong en suiker uit Cuba gaan importeren — dit laatste onder het drukkende besef dat we een Unamerican Activity begaan. Daartegenover zal onze export van kapitaalgoederen, chemische produkten, elektronica e.d. en tenslotte luxe goederen, aanzienlijk toenemen.⁶⁾

Op de lange duur zal, als we een blijvende volledige inschakeling van de produktiefactoren weten te garanderen, ieder voordeel behalen. Op de korte termijn zijn echter, wellicht pijnlijke, aanpassingsprocessen noodzakelijk. De overheid kan de pijn verzachten door omscholingskursussen en andere steun (zoals nu de afvloeiingsregelingen voor eigenaars van sub-marginale agrarische bedrijven) die ten doel heeft de getroffen bedrijfstak zonder al te veel kleerscheuren te kunnen verlaten — dus vooral geen bescherming van zwakke bedrijfstakken, tenzij de steun inhoudt dat door technische vooruitgang weer kostenvoordelen behaald kunnen worden.

Evenmin als Engeland er in absolute zin op achteruitgegaan is nu het zijn dominerende positie van een eeuw geleden verloren heeft, zullen wij er op achteruitgaan wanneer de arme landen zich ontwikkelen. Evenals Engeland zullen wij, dat is het rijke deel van de wereld, er wel in relatieve zin op achteruitgaan, met alle politieke gevolgen van dien. En dat is het enige werkelijke offer dat we op de lange termijn moeten overhebben voor de ontwikkelingslanden: het offer van onze superioriteit. X

Haarlem

H. Visser

---

1) cf. A. K. Cairncross; Factors in Economic Development, Londen 1962, p. 29 e.v.

2) A. O. Hirschman, The Strategy of Economic Development, New Haven en Londen, 1963, p. 50 e.v.

3) idem p. 100 e.v.

4) Gunnar Myrdal, Economic Theory and Underdeveloped Regions, Londen 1963, p. 97.

5) Cf. over het gebruik van accounting prices tegenover de marktprijzen J. Tinbergen, The Design of Development, Baltimore 1958, p. 39.

6) Hetzelfde, doch zeer voorzichtig gesteld, bij J. Tinbergen. De les van vijftig jaar, Amsterdam/Brussel 1965, p. 142.

Enquête II

Gevraagd naar de mening over het bezoeken van spreekuren van hoogleraren is gebleken dat ongeveer 58% van de ondervraagden het spreekuur tijdens hun kandidaatsstudie met een gemiddelde van ongeveer 3 maal bezocht hebben. Daarbij zijn 74 studenten van mening dat zij, achteraf bezien, meer van deze gelegenheid gebruik hadden moeten maken. 13 studenten waren een tegenovergestelde mening toegedaan. 142 studenten spraken zich uit voor een groter contact met de hoogleraren en 50 studenten vonden dit niet noodzakelijk. Van de 142 studenten die dit grotere contact noodzakelijk vinden zijn er 39 die werkgroepen/colleges onder leiding van hoogleraren de aangewezen weg vinden. 32 zijn van oordeel dat het het best door middel van responsiecolleges kan geschieden; 24 zijn van mening dat de colleges voor kleinere groepen gegeven moeten worden. 18 spraken zich uit voor meer informele kontakten met de hoogleraren, bijvoorbeeld door middel van de S.E.F.

8 zagen een groter contact door meer hoogleraren per vak te benoemen. 12 studenten dachten aan meer en langere spreekuren. 4 zagen het contact graag door middel van de assistenten tot stand gebracht.

3 studenten willen mondelinge tentamenafspraken bij de hoogleraren. 5 dachten aan excursies onder leiding van de hoogleraar, 4 aan discussies met de hoogleraren over actuele onderwerpen. 3 vonden dat de professoren meer belangstelling voor de studenten moesten tonen. 2 personen vonden een grotere activiteit van het Seminarium in dit opzicht wenselijk.

Vraag: Acht U een groter contact met het bedrijfsleven noodzakelijk? 110 studenten hebben deze vraag bevestigend beantwoord. 82 ontkennend. 5 studenten zijn het antwoord schuldig gebleven. Hoe het groter contact tot stand gebracht zou moeten worden is als volgt beantwoord (69) studenten vinden de excursie de meest aangewezen weg. Hierbij dient aangetekend te worden dat het grootste deel van deze studenten zo'n excursie vooraf wil doen gaan door een of meer werkcolleges en ook na de excursie nog enige werkcolleges daarover zouden willen houden. 44 studenten willen lezingen en voordrachten door ter zake kundige functionarissen van het bedrijfsleven ingesteld zien.

69
42
—
113 of
110

In de enquête is gevraagd of de studenten achter de verschillende vakken wilden invullen of zij de vakken geregeld (1), ongeregeld (2), of niet (3) liepen. Om het geheel overzichtelijk te maken zijn de vakken van Prof. van der Schroeff, Prof. Mey, (Dr. van Philips) en van Prof. de Lange samen genomen onder het hoofd bedrijfshuishoudkunde, en de vakken van de Professoren Hennipman, Delfgaauw en Goedhart onder het hoofd staathuishoudkunde. De vakken van Prof. Brugmans en van Prof. Valkhoff zijn gescheiden gehouden. De aantallen zijn in percentages uitgedrukt:

	Prof. Valkhoff			Prof. Brugmans			Staathuishoudkunde			Bedrijfs-huishoudkunde		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
1e jaar	56	29	14	58	18	23	72	15	12	60	24	16
2e jaar	32	38	29	38	27	35	50	31	19	41	28	30

Naar mijn oordeel zal het verstrekken van een syllabus voor (a)/na (b) het college zijn rendement wel (+)/niet (—) verhogen.

a		b		o	
+	—	+	—	+	—
117	—	42	—	21	11

0 wil zeggen: men heeft niet aangegeven of de syllabus voor of na het college gegeven moet worden maar men spreekt zich alleen uit over het effect.

Vraag: Van de kandidaatvakken vindt ik het interessants:

Antwoord: Leer van het geld en internationale ec. betrekkingen: 34%
 Algem. theorie der staathuishoudkunde in bijzonder de
 prijstheorie 32%
 Inleiding in de algem. theorie der staathuishoudkunde 21%
 Leer der financiering 15%
 Economische geschiedenis 15%

Voor de andere vakken lagen de percentages onder de 10%.

Vraag: Het langst deed ik over de voorbereiding van het vak . . . . .
 namelijk . . . . maanden.

129 studenten over algemene theorie der staathuishoudkunde,
 (gemiddeld 4.2 maand!).

23 over het kandidaatsexamen.

21 over kostprijs (inclusief scriptie).

Vraag: Heeft u tijdens de kandidaatsstudie gerepeteerd? En waarvoor?

134 studenten hebben gerepeteerd; 62 studenten niet.

Van de 134 studenten gaven er 16 als reden op: „om het inzicht in de stof te verscherpen“. 14 repeteerden omdat zij het een tijdsbesparing vonden. 7 zagen het studierendement er door stijgen en 6 vonden het efficiënt.

8 repeteerden omdat zij niet wilden zakken, (of meteen wilden slagen) voor 12 personen was de rede dat zij geen of te weinig colleges hadden gelopen. 9 personen repeteerden omdat zij al eens eerder voor een tentamen waren afgegaan, en 9 omdat zij de „stokpaardjes“ van de hoogleraren wilden leren kennen.

4 uit tijdnoot. 4 om hun kennis te toetsen, 4 omdat iedereen repeteerde en 4 begrepen bepaalde onderdelen van de stof niet. 4 vonden de colleges te weinig instructief.

2 omdat het aanzette tot snel en doelmatig studeren, 3 omdat zij steun nodig hadden, 2 omdat door er over te praten de stof verlevendigd wordt.

Van de 62 die niet gerepeteerd hebben gaven 32 als reden op: „niet nodig“, terwijl 12 personen het te duur vonden. Als incidentele opmerkingen nog: men leert niet zelf denken! principieel tegen; verhoogt de tentameneisen, 17 van de 62 personen hebben niet gemotiveerd waarom zij niet gerepeteerd hebben.

Gevraagd naar de vakken waarvoor men repeteerde: 110 studenten voor de leer van de financiering; 97 voor algemene theorie der staathuishoudkunde; 93 voor de stof van Prof. Goedhart; 15 voor elementaire statistiek en 13 voor prop. wiskunde.

Vraag:

Voor het verkrijgen van verplichte studieboeken werd door mij altijd (1)/ge-regeld (2)/geen (3) gebruik gemaakt van de diensten van de Handels-Economische Bibliotheek.

De gang van zaken bij de H.E. is in dit opzicht naar mijn oordeel wel (+)/niet (—) bevredigend, omdat .....

1	2	3	geen antwoord	+	—
13	136	47		32	100

Van de 65 studenten die ontevreden zijn vinden 53 dat er te weinig uitleen-exemplaren aanwezig zijn, terwijl 12 studenten de uitleentermijn te kort vinden. 2 vinden dat teveel boeken niet meegenomen mogen worden en 1 student heeft geen motivering gegeven.

Van de 100 studenten die de gang van zaken wel bevredigend vonden gaven er 77 geen motivering. 10 studenten waren van mening dat zij „goed geholpen werden“. 5 vonden dat alle literatuur bij de hand was. 3 personen waren wel tevreden maar vonden toch dat er te weinig uitleenexemplaren aanwezig waren. 2 waren tevreden omdat men er „kennis van de studie“ had, en 2 omdat men zeer gespecialiseerd was.

Vraag: Ik acht uitbreiding van de activiteiten en de ruimten van de Seminararia wel (+)/niet (—) noodzakelijk.

116 studenten achten dit wel noodzakelijk, 56 niet, 25 hebben de vraag niet beantwoord.

Gevraagd naar het bestaan van een duidelijke voorkeur voor een meer theoretische of een meer praktisch gerichte werkkring na het behalen van het kandidaatsexamen, hadden 116 studenten een voorkeur voor een meer praktisch gerichte werkkring, 23 voor een meer theoretische en 53 hadden geen voorkeur.

Vraag: De kandidaatsstudie is naar mijn oordeel wel (+)/geen (—) afgerond geheel, omdat .....

+	—
36	155

Van de 155 studenten die de kandidaatsstudie geen afgerond geheel vonden, vonden 50 studenten de studie te elementair. 18 waren van mening dat er te weinig praktijk in verwerkt was. 17 vonden het een basis voor het doctoraal. 12 waren van mening dat de opleiding voor de praktijk niets waard is. 7 vonden dat er te veel ballast bij is. 5 vonden het te theoretisch. 5 vonden het te weinig om produktief te kunnen maken. 4 vonden dat men geen inzicht in het verband tussen de vakken onderling verkreeg. 3 vonden het te uitgebreid en algemeen. 2 hebben te weinig leren werken met de verkregen theoretische kennis. 2 vinden dat het kandidaats en het doctoraal niet te scheiden zijn.

Klynveld, Kraayenhof & Co.

ACCOUNTANTS

vragen voor hun kantoor te Amsterdam

DOCTERANDI IN DE ECONOMIE

die het voornemen hebben de accountantsstudie aan te vangen dan wel reeds daartoe zijn overgegaan. Voor het volgen van de colleges wordt voldoende tijd beschikbaar gesteld.

Naast werkzaamheden in de algemene accountantspraktijk bestaat de mogelijkheid tot specialisatie in organisatievraagstukken.

Sollicitaties, schriftelijk of mondeling worden gaarne ingewacht aan het kantooradres:

DE LAIRESSESTRAAT 139 - AMSTERDAM-Z.

TEL. (020) 71 90 71.

JAN W. JONKER

Prinsengracht 598
tel. 230 523 - 234 801

Franse landwijn vanaf f 1,60 per fles

Sherry, in mandpullen van 3 en 5 liter, f 4,— per liter

Ter beurze

De wijzigingen, die door de beleggingsfondsen in de portefeuilles zijn aangebracht, worden door vele beleggers nauwkeurig gevolgd.

Sommige beleggers hechten zeer veel waarde aan deze transacties. Zò veel zelfs, dat zij in eigen portefeuille gelijksoortige veranderingen aanbrengen. Een dergelijke houding heeft men niet lang geleden op de Amsterdamse effectenbeurs kunnen waarnemen. Robeco maakte bekend dat zij in de afgelopen periode voor een aanzienlijk bedrag in scheepvaartwaarden belegde. Als motief werd de verbeterde stemming op de vrachtenmarkt genoemd. Het publiek toonde direct na deze mededeling een opvallende kooplust voor de scheepvaart aandelen. De koersen konden enigszins aantrekken. Vele der betrokken „volgzame” beleggers werden enkele dagen later pijnlijk getroffen, toen de beleggingsmaatschappij Interunie berichtte, dat haar scheepvaartbelang in de verslagperiode werd ingekrompen. Het vertrouwen, ontleend aan de aankopen van Robeco, werd door de handelwijze van Interunie danig verstoord. Het koerspeil sloeg daarna een dalende richting in.

De op het eerste gezicht, zo tegenstrijdig lijkende gedragingen van twee beleggingsmaatschappijen, kunnen bij een belangstellende gemakkelijk de mening doen postvatten, dat onder beleggingsanalisten grote onenigheid bestaat omtrent de kwaliteit van bepaalde aandelen. Geheel onjuist is een dergelijke opvatting niet. Men mag de beleggingsanalisten het zo uiteenlopend gedrag overigens niet erg kwalijk nemen. Ook zij hebben geen „perfect foresight”. Men ontwaart in deze kringen vaak een streven naar resultaten die beter zijn dan de doorsnee, hoe moeilijk dit laatste ook te bepalen is. Een Amerikaanse expert heeft eens overdreven, maar toch wel typerend opgemerkt: „na de aankoop is wachten het enige wat ons te doen staat”.

Beziet men de door E. F. Hutton verzorgde publicatie „Principal portfolio changes in common stock holdings”, dan valt het volgende op. Uit de wijzigingen die door 50 grote „investment companies” in de portefeuilles worden aangebracht, kan men soms een bepaalde tendens destilleren. Het komt echter zelden voor, dat een opmerkelijke ontwikkeling zich meer dan twee kwartalen voortzet. Zo bevonden aandelen Ford zich in het eerste kwartaal van dit jaar aan de top van de verkooplijst der beleggingsfondsen. De daarop volgende drie maanden werd genoemd aandeel echter het sterkst aangekocht. Overwegend ziet men tegenover omvangrijke aankopen van een zeker aandeel door enkele „investment companies”, belangrijke verkopen door andere.

De effectenbezitter die „met de beleggingsfondsen mee doet”, zal het daarom bij zijn keuze niet gemakkelijk hebben. Ook dient hem voor ogen te staan dat hij altijd achterop komt, zowel bij aankoop als bij verkoop. Hij moet immers steeds de berichten van het beleggingsfonds afwachten alvorens hij tot actie zal overgaan. Dat zal vaak betekenen dat de aankoop slechts kan geschieden tegen een koers, die hoger is dan welke door het beleggingsfonds betaald werd.

Bij verkoop vindt het tegengestelde plaats. Met name op onze kleine markt zullen omvangrijke transacties van grote beleggers hun invloed op de koersvorming niet missen.

Hierboven werd beweerd dat wanneer het om de kwaliteit van een bepaald aandeel gaat, de meningen der analisten uiteen kunnen lopen. Het releveren van het beleid van Robeco en Interunie, alsmede de publicatie van E. F. Hutton, geven hiervoor geen afdoende verklaring.

Men diene te beseffen dat de opzet van elk beleggingsfonds zijn eigen eisen stelt aan de structuur van de portefeuille. Die eisen kunnen grote verschillen vertonen. Het is mogelijk dat Robeco de scheepvaartwaarden aantrok op grond van het aantrekkelijke rendement, terwijl Interunie dezelfde aandelen afstootte met de beperktheid der groeimogelijkheden als aanleiding. Van een verschil van mening onder beleggingsexperts is dan in wezen geen sprake.

Voor de „volgzame“ beleggers heeft dit laatste enige consequenties. Hij koopt wat een beleggingsfonds kocht. In de motieven die bij de analisten een rol speelden, heeft hij bijna geen inzicht. Men zal onder deze omstandigheden moeilijk kunnen komen tot een rationele beoordeling van de keuze der professionele beleggers. Het vertrouwen dat de volgzame beleggers in een bepaald aandeel stelt, komt hiermede in een duister licht te staan.

Hoe ongewenst het gebrek aan eigen initiatief in beleggingszaken kan zijn, mag blijken uit hetgeen hierna volgt. Uit de samenstelling van de portefeuille van een op Nederlandse aandelen gespecialiseerde beleggingsmaatschappij kon worden opgemaakt, dat het belang bij Nijverdal ten Cate was uitgebreid. Desgevraagd werd een aandeelhouder ter jaarvergadering medegedeeld dat het bestuur de vooruitzichten in de textielindustrie niet gunstig achtte. De aankoop werd gedaan om de spreiding van de portefeuille in stand te houden, aldus de directie. Wij zouden ons kunnen indenken, dat de betrokken aandeelhouder van dit antwoord een ietwat verbaasd heeft opgekeken. Risicospreiding mag de risicoselectie geen beperkingen opleggen, zo menen wij. De volgzame belegger zal, bij het vernemen van het motief, zijn Nijverdal aankoop betreuren. Het bovenstaand voorbeeld draagt ongetwijfeld een extreem karakter. Het geeft echter duidelijk weer, dat het zonder meer imiteren van beleggingsfondsen tot onjuiste handelingen kan leiden.

F. Hendriks

Rostra's kleine - boeken - notities

Inflatie en economische lectuur.

Ter rechtvaardiging van het 'inflatiespook' dat steeds duidelijker opdoemt in de kloof tussen de totale goederenvraag en het totale goederenaanbod, hoort men dikwijls de kreet dat onvoldoende rekening wordt gehouden met de vele producten die relatief — soms ook absoluut — gedurende de laatste jaren zo veel goedkoper zijn geworden of die geproduceerd worden als substituuat voor bestaande, maar voor velen „te dure”, artikelen.

Indien wij denken aan het aanbod op de huidige markt van boeken van de hand van economische auteurs, dan ontkomen wij niet aan de gedachte, dat hetzij veel boeken reeds bij eerste verschijning op zodanige wijze worden uitgevoerd dat een zeer lage prijs mogelijk is, of dat werken van vooraanstaande economische auteurs uit het verleden in een goedkopere uitvoering (paperback, pocket), één of zelfs meer herdrukken beleven. Speciaal in dit laatste geval wordt in belangrijke mate een leemte aangevuld. Een leemte, die dreigde te ontstaan door de geleidelijk duurder wordende, soms zelden verkrijgbare standaardwerken en het snel groeiend aantal economen van wie velen hun mede-markt subjecten trachten voor te zijn met het bemachtigen van een laatste „Principles”, „General Theory” of „Wealth of Nations”.

De plaats welke studerende in deze strijd moesten innemen, zal een ieder duidelijk zijn. Velen van hen zullen wellicht niet verder zijn gekomen dan met de bestudering van deze ongetwijfeld interessante, maar voor hen steeds kleiner wordende markt.

Gelukkig is gedurende de laatste jaren, zoals gezegd, grote verbetering gekomen in de zojuist geschetste ontwikkeling, waarvan studenten niet in de laatste plaats in hoge mate kunnen profiteren.

De steeds groter wordende stroom van deze goedkopere edities van belangrijke economische werken en de hiermee gepaard gaande slordig, her en der verschijnende aankondigingen, zijn voor de redactie aanleiding geweest in iedere Rostra enige ruimte te reserveren voor de vermelding van interessante pockets of andere goedkope, maar waardevolle boeken, aangevuld met enige opmerkingen (verkorte uitgave, slechte vertaling, goede recensie in vooraanstaand economisch tijdschrift) of een kleine bespreking voorzover de redactie hiertoe (niet) in staat is.

Gaarne ontvangt de redactie als aanvulling op de (in golven binnenstromende!!!) kopij voor Rostra de voor deze rubriek nuttige suggesties en/of aankondigingen of besprekingen van in aanmerking komende boeken.

Adam Smith, *The Wealth of Nations*. (2 delen). Everyman's Library no. 412 en 413. Dent & Sons Ltd, Londen. f 6,40 per deel.

Hoe verheugend het bezit van een dergelijk beroemd werk is, moge nog eens blijken uit wat A. Marshall over dit boek en zijn auteur schreef: ... „while there is scarcely any economic truth now know of which he dit not get some glimpse. And since he was the first to write a treatise on wealth in all its chief social respects, he might on this ground alone have a claim to be regarded as the founder of modern economics.”

De Academische Boekwinkel

P. H. VERMEULEN N.V.

Frese, Hogeweg, Meyer & Hörchner

accountants

zoeken contact met

economen

die belangstelling hebben voor een praktische scholing tijdens de duur van hun universitaire opleiding tot accountant.

Brieven te richten aan het adres:
Beethovenstraat 198, Amsterdam
 telefoon 73 75 55

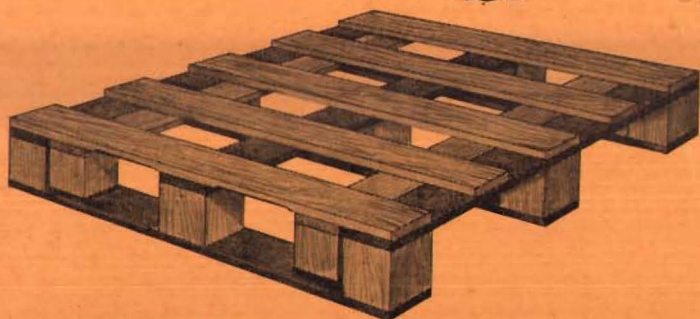
n.v. h. desseaux tapijtfabriek oss

balansen van een expansief bedrijf

	1965		1961		in 1000-den gld.	
	1965	1961	1965	1961	1965	1961
duurzame produktiemiddelen	6.080	3.258	eigen vermogen	13.512	3.728	
deelnemingen	5.790	—	winstsaldo	827	175	
voorraden	8.017	4.674	vreemd vermogen op lange termijn	2.160	2.000	
vorderingen	3.607	1.509	vreemd vermogen op korte termijn	7.358	3.698	
liq. middelen	363	160				
	<u>23.857</u>	<u>9.601</u>		<u>23.857</u>	<u>9.601</u>	

STEENHOUT N.V.

**TWEE
IN
ÈÈN
PALLET**

(Octrooi no. 291.343)

Dit pallet, waarvan U hierboven een afbeelding ziet, is leverbaar in diverse maten en uitvoeringen, zoals yang- en vurenhout. De verbindingen zijn geschroefd en gespijkerd en evt. watervast verlijmd, zodat een zeer degelijke constructie wordt verkregen.

Het afneembare bovendeck is leverbaar in diverse constructies; met blokken en/of met klampen; in meermalige en éénmalige uitvoering.

Met dit pallet worden geheel nieuwe mogelijkheden geschapen voor gepalleteerd intern en extern transport.

HOUTINDUSTRIE „STEENHOUT N.V.”

DE MOLENHEIDE

SCHIJNDEL (N.-Br.)

TELEFOON (04104) 9318-9759

**voor al uw bank-,
effecten-
en assurantie-zaken**

**Algemene
Bank Nederland**

(Nederlandsche Handel-Maatschappij - De Twentsche Bank)